

MENSA

ČESKO

duben/2026

DALŠÍ VYSOKÁ ŠKOLA UZNÁVÁ VÝSLEDEK IQ TESTU MÍSTO PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ

Zuzana Poláková

Výsledek mensovního testu IQ 129+ je nově akceptován místo přijímacího řízení na Fakultu biomedicínského inženýrství ČVUT, obor Informatika a kybernetika ve zdravotnictví. Podrobnosti najdete zde: mensa.click/1o0

Přehled ostatních škol, které výsledek IQ testu akceptují místo přijímacího řízení najdete společně s přehledem členských výhod na mensa.cz/clen

VALNÁ HROMADA MS JIHLAVA

Miloš Hejda

Volební valná hromada MS Jihlava se uskuteční 13. dubna od 17 hodin v restauraci PHO na Náměstí Svobody 11, Jihlava. Těšíme se na viděnou. Přihlášení na akci: mensa.click/1o1

DVA PODCASTY O NADÁNÍ

Zuzana Kořínková

Pokud vás zajímá téma nadaných dětí, nenechte si ujít dva díly podcastů, které se na něj v poslední době zaměřily.

Podcast Přehlížena (mensa.click/1o5)

Lucie Měchurová a Veronika Miláčková mluví o tom, jak nadané děti včas rozpoznat, citlivě podporovat a nepodlehnout přitom tlaku na výkon. Vysvětlují, jaké projevy mohou rodiče pozorovat už u malých dětí, proč nadání neznamena automaticky školní bezproblémovost ani samé jedničky a jak velkou roli hraje prostředí doma i ve škole.

Rozhovor zároveň otevírá i širší souvislosti: proč nadané děti často v běžném systému narážejí, jak s nimi mohou pracovat učitelé i rodiče a kde dnes hledat pomoc, podporu a smysluplné rozvíjení jejich potenciálu. Nechybí ani praktické zkušenosti z klubů nadaných dětí a zamyšlení nad tím, jakou roli bude v jejich vzdělávání hrát umělá inteligence.

Dobro skladem (mensa.click/1o4)

Epizoda podcastu s Lucií Měchurovou vysvětluje, jak se nadání diagnostikuje, kolik nadaných dětí se reálně zachytí a proč jich velká část systémem „propadne“. Zaznívá, že podpora nadaných dětí je v praxi nesystémová a mnohdy závisí na jednotlivých učitelích. Vedle toho se ukazuje i širší společenský problém: zatímco sportovní nebo umělecký talent je přirozeně podporován a obdivován, vysoké IQ bývá stále vnímáno jako něco elitářského. Rozhovor zároveň ukazuje různé typy nadaných dětí, včetně těch „skrytých“ či dvakrát výjimečných, a upozorňuje, že vysoké IQ neznamená snadný život – naopak může být spojené se sociálními a psychickými obtížemi. Popisuje také, jak Mensa pomáhá skrze testování, metodickou podporu i rozvojové programy.

Rozhovor zároveň připomíná, že nadané děti často čelí předsudkům, snaží se zapadnout a svůj talent potlačují – místo aby ho rozvíjely.

O to důležitější je otázka, kterou si z něj může odnést každý rodič: co dělat, když máme doma nadané dítě, a jak ho skutečně podpořit, aby jeho schopnosti nebyly překážkou, ale příležitostí?

ČESTNÉ UZNÁNÍ 2026 – HLASOVÁNÍ SPUŠTĚNO

Jana Middleton a tým Čestného uznání

Již nyní můžete hlasovat v anketě Čestného uznání a dát svůj hlas osobnosti, která podle vás svou inteligencí nejlépe přispívá společnosti a reprezentuje Českou republiku. Na Čestné uznání Mensy 2026 členové Mensy nominovali tyto osobnosti (v abecedním pořadí):

prof. RNDr. Julius Lukeš, CSc.

Parazitolog, vysokoškolský pedagog, popularizátor vědy, dlouholetý vědecký líder Parazitologického ústavu Biologického centra AV ČR, od roku 2024 člen Národní akademie věd Spojených států amerických (NAS). Zkoumá trypanozomy, alternativní genetické kódy a mořské prvoky diplomem, endosymbionty, což jsou bakterie žijící v prvociích. Zkoumá nemoci způsobené parazity, zejména malárii a spavou nemoc.

Ing. Jan Gruntorád, CSc.

Otec českého internetu – již v roce 1992 organizoval oficiální předvedení funkčního připojení na Internet pro širokou veřejnost, vědec, manažer, zakladatel a bývalý ředitel sdružení pro rozvoj národní elektronické infrastruktury CESNET, v roce 2021 byl jako první Čech přijat do světové Internetové síně slávy, v roce 2024 získal od prezidenta medaili Za zásluhy o stát v oblasti techniky.

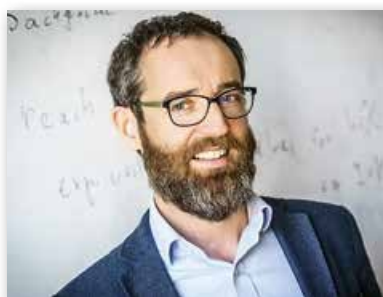
prof. RNDr. Radomír Pánek, Ph.D.

Fyzik specializující se na fyziku termonukleárního plazmatu a pokročilých technologií pro fúzní reaktory – tokamaky, dlouholetý ředitel Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, od roku 2025 předseda Akademie věd ČR. Od roku 2024 je předsedou Evropského konsorcia EUROfusion, které koordinuje výzkum termojaderné fúze v Evropě. Českou republiku reprezentuje v odborných výborech a panelech při Evropské komisi.

prof. Tomáš Jungwirth, Ph.D.

Fyzik specializující se na spintroniku, nanoelektroniku a optoelektroniku působí ve Fyzikálním ústavu AV ČR a na University of Nottingham, dvakrát získal grant Evropské výzkumné rady – ERC Advanced grant. Je spojován s průlomem v oblasti altermagnetismu, zkoumá využitelnost altermagnetů pro technologie ultrarychlých digitálních pamětí a neuromorfních logicko-paměťových součástek.

prof. Dr. Michal Pěchouček, MSc.

Informatik, rektor ČVUT, dříve technický ředitel Gen Digital (Avastu), vede Centrum umělé inteligence (AIC) na Fakultě elektrotechnické ČVUT. Specializuje se na umělou inteligenci, biokybernetiku a kybernetickou bezpečnost. Vedl výzkumné projekty financované agenturami jako NASA, FAA nebo Ministerstvo obrany USA, zahájil iniciativu prg.ai, jejímž cílem je transformovat Prahu v evropské centrum umělé inteligence.

Předem děkujeme za váš hlas.

NOVÉ ŠKOLY SPOLUPRACUJÍCÍ S MENSOU

Novou školou spolupracující s Mensou se stala MŠ a ZŠ Sluníčko – Montessori, s.r.o., mezi spolupracující školky přibyla ZŠ a MŠ Kladno, Velvarská 1206 a nové kluby nadaných dětí vznikly při Mateřské školy Viki Kids Club a při MŠ a ZŠ Sluníčko – Montessori, s.r.o.

V současnosti tak s Mensou Česko spolupracuje 127 škol, 91 školek a 74 klubů nadaných dětí. Jejich kompletní přehled a medailonky najdete na webu deti.mensa.cz.

MŠ a ZŠ Sluníčko – Montessori, s.r.o. (mensa.click/10a)

Naše škola cíleně vytváří podmínky pro vzdělávání nadaných dětí. Vycházíme z přesvědčení, že každé dítě má svůj jedinečný potenciál, a proto se snažíme pracovat se všemi dětmi tak, jako by byly nadané. Děti mezi sebou nesrovnáváme, ale vytváříme podnětné a respektující prostředí, ve kterém mohou objevovat, zkoumat a rozvíjet své silné stránky. Využíváme prvky badatelské výuky, podporujeme samostatnost, hlubší porozumění tématům i možnost jít v učení do větší hloubky podle individuálního zájmu a schopností každého dítěte,“ popisuje filozofii školy Zuzana Řezáčová, zástupkyně ředitelky.

„Naší snahou je vytvořit pevný základ, směřující k budoucí spokojenosti a úspěšnosti, v životě dítěte a později dospělého jedince. Počáteční úspěchy v MŠ i ZŠ jsou jistotou k vypěstování zdravého sebevědomí dítěte. Zdravý psychický vývoj současně upevňuje fyzické zdraví jedince.“

ZŠ a MŠ Kladno, Velvarská 1206 (mensa.click/1ob)

„Naše mateřská škola poskytuje předškolní vzdělávání dětem v bezpečném a podnětném prostředí. Vzdělávání probíhá převážně formou prožitkového a činnostního učení, s důrazem na samostatnost, spolupráci a aktivní zapojení dětí. Pracujeme v centrech aktivit, kde si děti volí činnosti podle svého zájmu a učí se plánovat, spolupracovat a dokončovat úkoly. Součástí vzdělávání jsou také pobyty venku, poznávání přírody, tvořivé činnosti, jednoduché pokusy a praktické aktivity. Podporujeme individuální rozvoj každého dítěte, respektujeme jeho tempo učení a vytváříme podmínky pro rozvoj jeho schopností, zájmů a tvořivosti,“ představuje školku Petra Kločková, zástupkyně ředitele pro MŠ.

„Vytváříme podmínky pro vzdělávání nadaných dětí. Pedagogové sledují individuální vzdělávací potřeby dětí a nabízejí jim rozšiřující a náročnější činnosti. Děti mají možnost pracovat vlastním tempem, řešit problémové úkoly, zapojovat se do projektových a badatelských aktivit a spolupracovat ve skupinách. Využíváme pestrou nabídku center aktivit, práci s přírodninami i běžným materiálem a podporujeme samostatnost, tvořivost a hledání vlastních řešení. Pedagogové dětem poskytují individuální podporu a vytvářejí prostředí, které rozvíjí jejich potenciál.“

Klub nadaných dětí Mateřské školy Viki Kids Club (mensa.click/1oc)

„V našem Klubu nadaných dětí se chceme zaměřit především na rozvoj logického a kritického myšlení, tvořivosti a přirozené zvědavosti dětí. Prostřednictvím různých logických her, hlavolamů, stavebnic, experimentů a badatelských aktivit chceme dětem umožnit objevovat nové souvislosti a hledat vlastní řešení problémů.

Důležitou součástí aktivit bude také rozvoj divergentního myšlení, schopnosti klást otázky a přemýšlet v širších souvislostech. Děti budou mít prostor pro samostatné objevování, experimentování i týmovou spolupráci,“ nastiňuje plány pro činnost klubu jeho vedoucí Livia Knechtová.

„Součástí programu budou také projektové aktivity zaměřené na vědu, techniku, přírodu, matematiku a kreativní činnosti, které podporují fantazii a inovativní myšlení. Naším cílem je vytvářet prostředí, ve kterém mohou děti rozvíjet svůj talent, silné stránky a radost z poznávání.

Dále plánujeme i návštěvy zajímavých míst ve městě Brně, do této aktivity bychom rádi zapojili i rodiče.

Chceme, aby se činnost klubu zaměřila na rozvoj logického a kritického myšlení, tvořivost a divergentní myšlení, badatelské a projektové aktivity, podporu individuálního talentu, spolupráci a komunikaci mezi dětmi a radost z objevování a učení.“

Klub nadaných dětí při MŠ a ZŠ Sluníčko – Montessori, s.r.o. (mensa.click/1od)

„Klub nadaných dětí bude otevřen pro děti z naší základní školy MŠ a ZŠ Sluníčko – Montessori, s.r.o. i pro děti ze všech poboček našich mateřských škol. Cílem klubu je podporovat všechny děti, rozvíjet jejich potenciál, sociální dovednosti a etiku. Program bude zahrnovat exkurze, badatelské projekty, pravidelné hraní her, šachy a další aktivity rozvíjející kreativitu a spolupráci,“ říká vedoucí klubu Alena Bilerová.

Z MENSA GYMNÁZIA: DÁMA A MENSA FÓRUM

Marcela Fatrová, zástupkyně ředitelky

Neskutečná jízda našich žáků – megaúspěchy v mezinárodní dámě

V pátek 20. 3. se na ZŠ Věry Čáslavské odehrála Olympiáda žáků v mezinárodní dámě. Soutěžilo se ve třech kategoriích: mladší žáci, starší žáci a střední školy. Na akci bojovalo celkem 18 škol a 60 účastníků.

Individuální úspěch zaznamenal náš žák Eliáš Havel, který v kategorii starších žáků vybojoval medaili! Skvěle nás reprezentovali také Vítek Hanousek, Jana Schmidová, Martin Jurčák a Filip Hrubý. Právě díky společnému úsilí a bodům všech našich hráčů se naše škola umístila na celkovém prvním místě!

A hned v sobotu 21. 3. série vítězství pokračovala na mistrovství ČR v téže disciplíně. Tady už úřadovali Jana s Vítkem – oba ve svých kategoriích nenechali nikoho na pochybách a oba vybojovali 1. místa.

V neděli 22. 3. pak vše vyvrcholilo Mistrovstvím ČR v týmech. A co byste řekli? I v týmové soutěži naši reprezentanti vybojovali nejvyšší příčku.

Janě i Vítkovi k jejich titulům, ale i Eliášovi a všem ostatním členům týmu moc gratulujeme!

Mensa fórum

Ve dnech 16.–18. března se na naší škole konala tradiční třídní přednášková akce s názvem Mensa fórum. Zde je několik informací o ní, více najdete na našem Facebooku a Instagramu.

První byl program nabitý – od kyberbezpečnosti, výroby piva, pražské dopravy a leteckého dispečerství až po témata jako neurosteroidy, investigativní žurnalistika nebo finanční gramotnost.

Druhý den měli studenti možnost nahlédnout do témat, ke kterým se běžně jen tak nedostanete. Od mikrobiomu ve zdraví i nemoci, přes antropologii, maratónský běh a právo, až po svět kryptoměn. Silným momentem byl bezpochyby také šachový blok s Davidem Navarou, jedním z nejlepších šachistů světa, nebo inspirativní přednáška ultramaratonce Miloše Škorpila.

Ani závěrečný den nezůstal pozadu. Přednášky byly opět velmi inspirativní a hosté přinesli studentům cenné pohledy z různých

oborů – astronomie, Lékařů bez hranic, chronobiologie, právo filmové produkce a dalších. Jedním z výrazných hostů byl také bývalý předseda vlády Petr Fiala, který ochotně odpovídal na dotazy studentů a otevřeně diskutoval aktuální témata z oblasti politiky.

Tato akce slouží kromě jiného i k nahlédnutí studentů do mnoha různých oborů a pomáhá k jejich dalšímu případnému směřování ve studiu a v životě. Zároveň získávají inspiraci a možné pozitivní vzory. A tahle pestrost oborů ukazuje, jak široké možnosti mohou studenti objevovat a kam až se mohou posunout.

Uznání si kromě přednášejících zaslouží i organizátoři, kteří celé Mensa fórum připravili, konkrétně studenti a studentky septimy.

KROUŽKY MATEMATIKY ZDARMA – ONLINE I OSOBNĚ

Nadační fond Matika Česku, který reaguje na akutní nedostatek učitelů přírodovědeckých předmětů v českém školství, spolupořádá matematické kroužky pro nadané děti od 8. třídy ZŠ až po maturitní ročníky. Otevírá tak dveře dětem, které chtějí jít v matematice dál, než běžná školní výuka dovolí.

Kroužky vytvářejí přátelské a podnětné prostředí, ve kterém má každý prostor růst vlastním tempem. Děti tu potkávají vrstevníky se stejným nadšením – ať už chtějí rozvíjet svůj talent, najít si nové kamarády, nebo se prostě do matematiky ponořit naplno. Často se stávají i odrazovým můstkem k účasti v soutěžích, zejména těch týmových, kde děti zažívají radost ze společného řešení náročných úloh. Setkání probíhají prezenčně téměř ve všech krajských městech a nově také online – takže se mohou zapojit i ti, pro které je dojíždění složitě.

MATIKA ČESKU

Každý kroužek je jedinečný a přizpůsobený konkrétní skupině dětí. Společným základem jsou ale kvalitní materiály připravované Patrikem Bakem, bývalým úspěšným reprezentantem v mezinárodních matematických olympiádách, který se dnes věnuje práci s talentovanými studenty i tvorbě soutěžních úloh. Jeden z online kroužků vede i on sám. Pokud pro své dítě hledáte prostředí, kde může rozvíjet své schopnosti, zažít radost z objevování a potkat stejně naladěné vrstevníky, stojí za to se podívat blíže.

Dopřejte dětem prostor, kde si mohou „hrát s matematikou“ – a třeba objeví, kam až je jejich zvědavost zavede. Více informací najdete na webu Matiky Česku.

MATIKA
ČESKU

MATIKACESKU.CZ

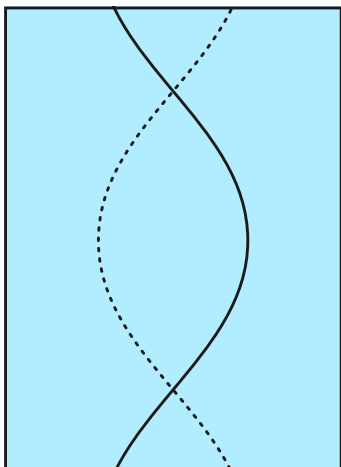
PŘIHLAS SE NA KROUŽEK MATEMATIKY

MÁŠ RÁD*A VÝZVY?

V matematickém kroužku je zvládneš v přátelské atmosféře a s podporou těch nejlepších. Poznáš spolužáky na stejné vlně a získáš náskok pro budoucnost. ...ve tvém městě i on-line!

JAK NA TO?

1. Vyber si kroužek na webu Matiky Česku přímo ve tvém městě, nebo on-line
  2. Vyplň náš dotazník
- Nic neplatíš, kroužky jsou zdarma.

<https://www.matikacesku.cz/matematicke-krouzky-prihlaseni>

BADATELSKÁ INSPIRACE XV: ELEKTROSTATIČTÍ PANÁČCI

Kateřina Vágnerová

Děti často znají situaci, kdy jim po sundání čepice vlasy „létají“ na všechny strany. Všichni víme, že za tímto jevem stojí **statická elektřina**. Pojďme si vyzkoušet jednoduchý pokus, který zvládnou i prvňáčci, ale nadchne i velké badatele a kreativce.

Vyrobíme si malé papírové postavičky – a pak je budeme ovládat bez dotyku.

Co se vlastně děje

Třením plastové věci (izolantu) o vlasy nebo oblečení se na jeho povrchu vytvoří **statický elektrický náboj**. Ten dokáže přitahovat velmi lehké předměty – například tenkou vrstvu papíru.

Protože je panáček z velmi lehkého materiálu, elektrické síly stačí, aby se pohnul.

Pokud chcete aktivitu ještě rozšířit, zkuste vytvořit **více postavíček** – například tanečnický, sportovce nebo zvířátka. Děti pak mohou vymýšlet celé příběhy a sledovat, jak se jednotlivé postavy chovají při přiblížení nabitého pravítka.

Co je statická elektřina

Elektrostatický náboj vzniká tehdy, když se při tření dvou materiálů přesouvají **elektrony** z jednoho povrchu na druhý. Jeden předmět tak získá **záporný elektrický náboj** a druhý kladný elektrický náboj. Tento jev je patrný v elektrických izolantech, kde se nemohou elektrony volně pohybovat, takže se nakupí v jednom místě a navenek je elektrický náboj znatelný. Jeden přesunutý elektron by nestačil.

Nabitý předmět pak může působit elektrickou silou na své okolí. Velmi lehké předměty – například tenká vrstva papíru nebo vlasy – mohou být touto silou **přitahovány, nebo odpuzovány**, protože elektrony a protony, tedy malé elektricky nabitě částice, má v sobě každý atom látky. Právě proto dokáže elektrostaticky nabitě plastové pravítko rozhýbat naše papírové panáčky.

Statickou elektřinu ale můžeme pozorovat i v běžném životě:

- vlasy, které se po sundání čepice nebo po použití ručníku „ježí“,
- vlasy přitahované k plastovému hřebenu,
- malá jiskra, kterou někdy ucítíme při dotyku na kovový předmět nebo jiného člověka,
- vlasy, které nám vstanou na hlavě při delším skákání na trampolíně.

Co budeme potřebovat

Kousek toaletního papíru, tužku nebo fix, nůžky, tyčinkové lepidlo (nebo lepicí pásku), papír/karton na podklad, dlouhé plastové pravítko (nebo jiný plastový předmět, ideálně novodurovou trubku).

Postup

1. Na kousek toaletního papíru nakreslíme jednoduchého panáčka.
2. Panáčka opatrně vystříháme.
3. Toaletní papír rozebereme na jednotlivé vrstvy – hned máme několik panáčků. Potřebujeme, aby byli panáčci co nejlehčí. Postavičku lze vytvořit i např. z alobalu.
4. Panáčka přilepíme za nožičky na papírový podklad tak, aby zbytek postavy mohl volně „vlát“.
5. Dokreslíme pozadí – může to být třeba město, louka nebo taneční parket.
6. Plastové pravítko (nafouknutý balonek / trubku) několikrát přejeďme po vlasech nebo po chlupatém svetru. Dáme pozor, abychom se „nabíjeného konce“ nedotkli rukou!
7. Přiblížíme pravítko k panáčkoví. A pak už sledujeme, co se stane.

Panáček se začne **pohybovat, přitahovat k pravítku nebo od něj uhýbat**, jako by ožil.

Nejsilnějším příkladem statické elektřiny v přírodě je **blesk** – jde v podstatě o obrovskou elektrickou jiskru mezi mraky nebo mezi mrakem a zemí.

Zkuste bádát dál

Když už se vám podařilo rozhybat papírové panáčky, zkuste společně zjistit, na čem všem jejich „tancování“ závisí.

Různé materiály: Funguje pokus stejně dobře s plastovým pravítkem, plastovým hřebem nebo nafukovacím balónkem? Co kovová lžice nebo dřevěné ramínko?

Hmotnost: Jak lehký musí panáček být? Zkuste panáčka vystřihnout z různých materiálů – například z jedné vrstvy toaletního papíru, z papírového kapesníku nebo z obyčejného kancelářského papíru. Můžete vytvořit panáčka z alobalu i igelitového sáčku.

Počasí a vlhkost: Zkuste pokus udělat v různých dnech a na různých místech.

Co byste měli zjistit

(Dál čte jen ten, kdo si chce předem prozradit, co může pozorovat.) Kovová lžice, obecně vodivý materiál, se nedá elektrostaticky nabít – tím, že lžici držíte svou rukou, odchází elektrony rovnou do vás a dále do země. Na druhou stranu alobalová panáčka fungují dobře. Tím, že jsou přilepení na papíře, mají v sobě jen omezený počet elektronů, které se mohou hýbat, a vytvářejí vlastní elektrostatický náboj při přiblížení nabitého předmětu. Dřevěné ramínko teoreticky nabít lze, ale jde to špatně, pravděpodobně se vám s ním pokus nepovede. Vzdušná vlhkost také velmi ovlivňuje průběh experimentu – čím vlhčí prostředí, tím spíše dojde k samovolnému vybití předmětů, tedy horší průběh experimentu.

Pro hlubší poznání elektrostatického náboje doporučuji pro menší i velké badatele tento článek z e-časopisu

Třípól: mensa.click/1o2

a velmi povedené video **9 Awesome Science Tricks Using Static Electricity!** mensa.click/1o3.

Hodně radosti při experimentování!

DĚTSKÁ VĚDECKÁ KONFERENCE NA ZŠ FLČ STRAKONICE: DEN, NA KTERÝ NEZAPOMENEME

Šárka Kozáková Pechandová, koordinátor nadání

Dne 18. března se udál pro naši školu výjimečný a památný den. Děti uspořádaly dětskou vědeckou konferenci pro akademiky pod záštitou starosty města Strakonice pana Břetislava Hrdličky.

Úvodního slova se ujali Anežka a Jenda. Jejich proslov byl postaven na jednoduché, ale zásadní myšlence – že každý objev začíná otázkou. Připomněli také, jak důležité je podporovat dětský potenciál, protože „každé dítě je geniální a každý génius je do jisté míry dítětem.“

Pozvání přijali významní hosté z řad akademiků, nadšení pedagogové, zástupci NPI, České školní inspekce, pan senátor doktor Tomáš Fiala i paní doktorka Janoušková z pedagogicko-psychologického centra v Táboře.

Velmi silná a lidská slova pronesl pan starosta Břetislav Hrdlička, který zdůraznil poselství být dobrým člověkem – člověkem, který je veden a motivován svými pedagogy. Po úvodních slovech nám všem doslova vyrazil dech hudební zážitek – vystoupení malého Filípka Vančury z druhé třídy, který na bici doprovodil rockovou hudbu skupiny Guns N' Roses. Svým výkonem probudil snad i spící sochu Františka Ladislava.

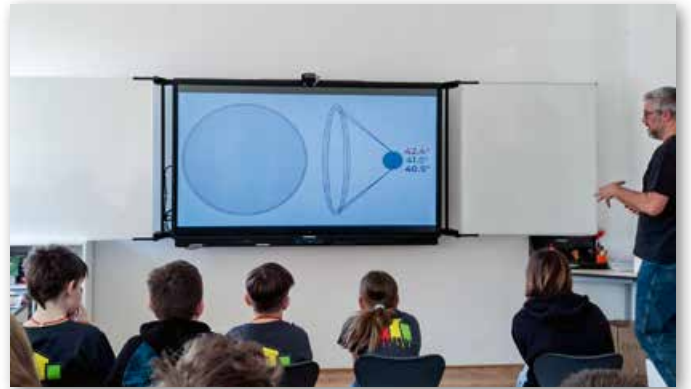
Následně se děti rozeběhly na jednotlivá stanoviště. Odstartovaly šachové turnaje – dokonce i pro tři hráče, velký zájem vzbudily robotické pomůcky i nový mikroskop s velkolepou optikou.

Akademici dětem přiblížili přírodní jevy, jako je tornádo či duha, a společně jsme hledali odpovědi na otázku „proč“. Poutavé přednášky paleontologa Štěpána Píchy nás přenesly do dob dinosaurů – jako bychom seděli na pramici s deníkem v ruce a zapisovali dávnou minulost.

Velké poděkování patří všem zúčastněným za milá slova, povzbuzení i čas, který dětem věnovali. Zvláštní poděkování náleží paní doktorce Janouškové, která se ochotně věnovala dotazům rodičů i v odpoledních hodinách. Celá konference se dětem mimořádně povedla. Velké díky patří Klubu nadaných dětí a paní učitelce Rohové, která s trpělivostí a péčí dlouhodobě udržuje plamínek dětského talentu, aby mohl dál hořet a rozvíjet se.

Poděkování patří také všem kolegům, kteří podali pomocnou ruku, panu řediteli za důvěru a podporu naší práce s nadanými dětmi – dětmi, které to nemají vždy jednoduché – a také naší skvělé paní zástupkyni Jitce Marešové. Z celého srdce děkujeme.

MENSA DĚTSKÁ KONFERENCE

MENSA
ČESKO

*Připrav si zajímavou prezentaci
o oboru, kterému se věnuješ.*

Máš zajímavého koníčka?

- ✓ Věnuješ se nějakému oboru nad rámec toho, co se učíte ve škole?
- ✓ Chceš zkusit svůj zájem představit ostatním?
- ✓ Pokud jsi žákem 1. – 9. třídy základní školy nebo odpovídajícího ročníku víceletého gymnázia, hledáme právě tebe a zveme tě jako prezentujícího na Mensa Dětskou konferenci.

Co ti nabízíme?

Pro mnohé z vás to bude první velká zkušenost představit svou práci ostatním. Konference bude otevřena veřejnosti, pozveme další šikovné děti, jejich rodiče a také učitele.

Jako prezentující obdržíš certifikát a dárek a také se potkáš s dalšími podobně nadšenými dětmi.

Více informací
a přihlášky na

16.05.2026 Plzeň- Gymnázium, Mikulášské nám. 23

18.05.2026 Ostrava- Velký svět techniky, DOV, Vítkovice 3004

23.05.2026 České Budějovice- Gymnázium, Česká 64

23.05.2026 Praha- ČZU, Provozně ekonomická fakulta, Kamýcká 129

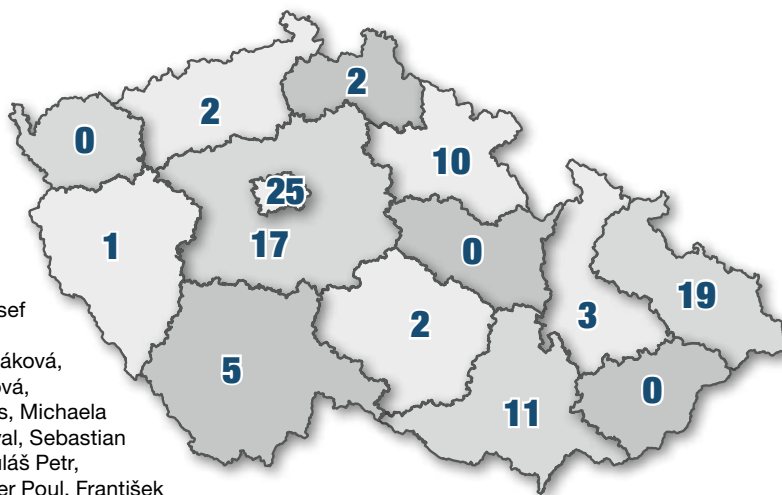
24.05.2026 Poděbrady- Kolonáda Prof. Libenského

30.05.2026 Prostějov- Základní škola Q- Svět vzdělání, Komenského 4

30.05.2026 Ústí nad Labem- Gymnázium, Jateční 22

VÍTÁME NOVÉ ČLENY!

Kryštof Alt, Jana Benešová, Hugo Bernát, Julie Birhanzlová, Daniel Bolf, Natália Brázdilová, Tobiáš Brokeš, Milan Budín, Veronika Ciprová, Martin Cupal, Anna Černá, Karolína Černá, Anna Čierna, Elena Čierna, Ondřej Daněk, Daniel Dindoš, David Dvořák, Michal Gališ, Matyáš Grobelný, Michaela Grygarová, Anežka Hejná, Ester Hodboč, Nikola Hoffmanová, Tibor Hrebíček, Jakub Hrkal, Alexandra Hudáková, Adéla Chládková, Vojta Jaroš, Dominik Jícha, Filip Kafka, František Kalajdžiev, Oliver Karet, Jiří Kejval, Maximilian Johannes Klein, Adam Kliment, Stela Kočanová, Jan Kolář, Matyáš Komžák, Antonín Kotlaba, Mikuláš Král, Tadeáš Král, Vojtěch Král, Josef Krubner, Jakub Kubečka, Kateřina Kubíková, Ema Josselin Kysela, Lenka Laštovková, Anna Lukešová, Magdaléna Macáková, Marie Málková, Adéla Marková, Aleš Marszal, Linda Martincová, Tereza Maxová, Vítězslav Meca, Daris Melikov, Václav Miklas, Michaela Minaříková, Michal Musílek, Mikuláš Navrátilík, Karel Nestával, Sebastian Neumann, Ivan Nodianosh, Lukáš Novák, Matěj Odlas, Mikuláš Petr, Matyáš Petráň, Magdalena Pokorná, Alžběta Poslušná, Oliver Poul, František Ptáček, Magdalena Radecká, Aleš Recman, Zuzana Ručková, Arnošt Řehulka, Denisa Satýnková, Petr Sejkora, Vojtech Šekerák, Damian Sládek, David Smékal, Lev Smolianov, Karolína Stoklasová, František Strnadel, Vojtěch Svoboda, Ondřej Šeda, Jaroslav Šmarda, Tobiáš Šramko, Jakub Švasta, Lukáš Tomčala, Josef Trčka, Štěpánka Tůmová, Vendelín Valíček, Vendelín Vybíral, Tomáš Zajíček, Šárka Zemanová, Filip Žďánský

POZVÁNKA: VELETRH PROJEKTŮ MENSOVNÍHO SEMINÁŘE PRO NADANÉ

Sebastien Zikmund

Účastníci mensovních seminářů pro nadané studenty v rámci nich vždy prezentují své projekty a jejich výstupy formou veletrhu. Letos jsme se poprvé rozhodli otevřít tento veletrh mensovní veřejnosti.

Účastníci budou své projekty představovat ve stáncích, kde bude možné se podívat na výstupy a zároveň se doptávat na dotazy. Veletrh proběhne v rekreačním středisku Seba u Mnichova Hradiště.

Bližší info a přihlášku naleznete na mensa.click/1nz.

ALGORITMUS PRO OPTIMALIZACI MENSOVNÍCH KONVERZACÍ

Radek Hřivňacký

Aktuálně probíhá nenápadný experiment na pravidelných mensovních setkáních v čajovnách v Ostravě a Opavě. Výzkumný tým zde testuje algoritmus, který v reálném čase analyzuje průběh diskuse a snaží se optimalizovat její dynamiku. Cílem projektu je lépe porozumět tomu, jak se v inteligentních skupinách rodí, vyvíjejí a zanikají témata.

Pro praktické testování byla vyvinuta jednoduchá mobilní aplikace. Telefon je při setkáních umístěn v *těžišti diskuzního kruhu* a pomocí mikrofonu průběžně analyzuje průběh konverzace. Výsledky zobrazuje jako dynamickou vizualizaci označovanou pracovním jménem jako *pocitová mapa inteligence*.

Reakce účastníků se na displeji telefonu zobrazují jako barevné ostrovy, které se na mapě plynule přesouvají směrem k aktuálním řečníkům. Změnou odstínu je přitom vyjádřena míra inteligentnosti příspěvku vypočtená algoritmem. Čím je barva zelenější, tím vyšší je hodnota tohoto indexu.

Index inteligentnosti je vypočítáván na základě několika faktorů. Patří mezi ně například informační hustota vět, počet nových pojmů zavedených do diskuse nebo míra logické struktury argumentu. Systém zároveň sleduje dynamiku přechodu mezi tématy, protože právě způsob, jakým se diskuse rozvíjí a větví, se ukázal jako jeden z nejzajímavějších aspektů inteligentních rozhovorů.

Logická analýza diskusních dat zároveň potvrdila jeden zajímavý paradox, který je pro sledované rozhovory typický. Diskuse totiž vykazují dvě komplementární tendence: *neschopnost udržet myšlenku a neschopnost myšlenku opustit*. V prvním případě se téma během několika minut rozpadne do řady odboček, v druhém se skupina naopak dlouho soustředí na stále detailnější rozbor jediné otázky.

Analýza dosavadních dat přinesla také několik pozoruhodných empirických výsledků:

Například se ukázalo, že mezi tématy *koček a kvantové fyziky* existuje velmi silná korelace. Pokud se v diskusi objeví kočky, je s vysokou pravděpodobností během několika minut otevřeno téma kvantové mechaniky. Totéž platí i v opačném směru.

Diskuse o kvantové fyzice zároveň přinesly jeden nečekaný vedlejší efekt. V těchto situacích totiž algoritmus začal vykazovat vlastnosti připomínající kvantové systémy. Dokud nikdo nesleduje displej telefonu, vykazuje aplikace současně velmi inteligentní i velmi zmatené výsledky. Teprve přímé pozorování obvykle vede k rychlému kolapsu tohoto stavu.

Při diskusích o železnici byl opakovaně zaznamenán výskyt slabého elektromagnetického vlnění o délce 1435 mm. V ojedinělých případech byla pozorována také interference s vlnovou délkou 760 mm. Následně algoritmus často zaznamenal přechod diskuse k tématu *rozchod*.

Vraťme se ke kočkám. V těchto situacích algoritmus zaznamenává zvýšený výskyt slov začínajících slabikou „přede-“. Především v předešlém setkání se tomuto jevu předejít nepodařilo.

Zajímavé jazykové odchylky byly zaznamenány také při diskusích vztahujících se k Praze. V těchto diskusích se vobjevují pro náš kraj zcela vojedinelá slova. Vopravdu.

Analýza způsobu, jakým účastníci experimentu aplikaci používají, přinesla další pozoruhodný poznatek. Statistiky ukazují, že zdaleka nejčastěji aktivovanou funkcí aplikace je její *vypnutí a následné opětovné zapnutí*. K nelibosti účastníků však tento postup nikdy nevedl ke zvýšení míry inteligentnosti diskuse.

Vzhledem k dosavadním výsledkům plánuje výzkumný tým v průběhu letních měsíců rozšířit pilotní projekt i do dalších místních skupin Mensy Česko. Rozšíření experimentu by mělo umožnit porovnat dynamiku inteligentních diskusí v různých regionech.

Pilotní testování zatím probíhá na pravidelných setkáních v čajovnách v Ostravě a Opavě. **V Ostravě se scházíme každé první úterý v měsíci, v Opavě každý třetí čtvrtek.** Pravidelně také pořádáme akce **Snídaně/Brunch**. Zájemci o účast na experimentu – případně o přímé pozorování dynamiky inteligentních diskusí – jsou samozřejmě vítáni.

Publikováno 1. dubna.

DVĚ PROJEKCE, DVĚ GEOMETRIE

V Opavě jsme během krátké doby absolvovali dvě projekce, které se lišily tématem, technologií i zakřivením prostoru. Spojovala je však jedna síla: zvědavost.

Nejprve jsme se v lednu vydali do Kina Odboj. Většina účastníků dorazila rovnou ze společného brunchu – po gastro zážitku tak přišel zážitek kinematografický. Nejstarší opavské kino (z roku 1913) má atmosféru, kterou nelze nainstalovat ani aktualizovat – ta se musí nasbírat. Majitel kina Richard Vacula nás provedl celým objektem, od foyer přes sál až po promítací kabinu. S lehkostí vyprávěl o historii domu i kinematografie – mimo jiné i o tom, že se s Opavou pojí vynález barevného filmu – a zmínil svou sbírku čítající více než tisíc filmových páسů. V promítací kabině jsme stáli u stroje, který připomínal dobu, kdy byl obraz fyzickou hmotou a promítač tak trochu alchymistou. Na závěr nám byl z 35mm pásu promítnut film Sběrné surovosti Juraje Herze. V soustředěném tichu jsme sledovali obraz, který měl pod sebou kus historie.

V únoru jsme se přesunuli z roviny plátna do sféry kupole – do Unisféry Fyzikálního ústavu Slezské univerzity v Opavě. Večerem provázal doktorand Adam Hofer, který nejprve představil technické parametry projekce i samotného systému. Úvodní pořad ke sto letům planetárií se napoprvé

spustit nepodařilo a z publika zaznělo známé „Zkusil jste to vypnout a zapnout?“. Během restartu všech sedmnácti počítačů hvězdy na chvíli zmizely – naše otázky na Adama nikoli. Hvězdy si zřejmě potřebovaly ujasnit, zda nám toho večera budou přát.

Poté už kupole naplno předvedla své možnosti. Osm projektorů nám nejprve nabídlo pohled na zimní souhvězdí nad Opavou. Pořad Příběhy cestovatele času pak propojil vědecký výklad s jemnou poetikou. A závěrečný studentský film o hnědouhelných dolech – vytvořený s využitím dronových záběrů – nás po kosmickém výletu definitivně vrátil na Zemi.

Rovinné plátno a sférická kupole. Analogový filmový pás a digitální projekce. Ticho starého kina a množství dotazů pod hvězdami. Dvě projekce, dvě geometrie.

SIG 111: ENERGIE A VODA V SRDCI PRAHY

Poslední akce SIG 111 byly ve znamení vody – ale pokaždé trochu jinak. Během dvou exkurzí jsme se podívali tam, kam se běžně člověk nedostane, a společně jsme si připomněli, že i technické stavby můžou být fascinující. Celkem se našich akcí zúčastnilo 35 zvědavých účastníků, kteří rozhodně neodešli o nic chytřejší, ale zato o dost bohatší na zážitky.

V červnu jsme si položili zdánlivě jednoduchou otázku: Odkud vlastně teče voda do pražských kohoutků? Odpověď nás zavedla do útrob Podolské vodárny, impozantní technické památky, která už téměř sto let pečuje o pitnou vodu pro Prahu. Prošli jsme se místy, kde se voda z Vltavy

mění v tu, kterou si doma bez přemýšlení pouštíme do sklenice, a nahlédli jsme i do historie – od dřevěných potrubí prvních pražských vodovodů až po současnou technologii. Mnozí z nás odcházeli s novým respektem k tomu, co všechno se musí stát, než otočíme kohoutkem.

Listopadová akce měla doslova elektrizující atmosféru. Vyrazili jsme do vodní elektrárny na Štvanici, industriální krasavice se secesním vzhledem, která je dnes kulturní památkou – a přitom pořád vyrábí energii. Měli jsme jedinečnou možnost nahlédnout přímo do jejího nitra a „na vlastní uši“ si poslechnout, jak zní voda proudící Kaplanovou turbínou. K tomu jsme se podívali na Helmovský jez, vorovou propust i plavební komory a dozvěděli se spoustu zajímavostí o okolí, které má na pražské dějiny větší vliv, než by se na první pohled zdálo.

Pokud vás baví objevovat Prahu z nečekaných úhlů, nahlížet do zákulisí města, a ještě si u toho příjemně popovídat s podobně naladěnými lidmi, SIG 111 je přesně pro vás. A my už teď víme, že příště rozhodně zase bude kam jít.

PŘÍBĚH RŮŽOVÉ TABLETKY: HISTORIE A SOUČASNOST LÉČBY BOLESTI

Zuzana Kořínková

Bolest provází člověka odnepaměti – a stejně dlouho se ji také snažíme přelstít. Od staroegyptských mastí přes vrbovou kůru až po aspirin, ibuprofen, paracetamol nebo opiáty vede dlouhá cesta plná objevů, omylů i nečekaných slepých uliček. Přednáška medika Ngoc-Hunga Hoanga na Mensa Akademii 2025 nabídla poutavý přehled toho, jak se lidé snažili bolest tlumit v minulosti, jak vznikaly dnešní léky proti bolesti a proč ani ty nejběžnější tablety nejsou tak nevinné, jak se může zdát.

Bolest jako varovný signál

Bolest je jednou z nejzákladnějších lidských zkušeností. Zároveň je ale zvláštní tím, že ji nelze jednoduše změřit. Když pacient řekne, že ho něco bolí, lékař nemá k dispozici žádný spolehlivý přístroj, který by jeho prožitek objektivně přečetl. Musí mu věřit.

Právě to dělá z bolesti nejen medicínský, ale i velmi lidský problém. Každý ji vnímá trochu jinak, každý ji snáší jinak a stejný údaj na pomyslné škále od jedné do deseti může u různých lidí znamenat něco úplně jiného.

Bolest začíná v místě poškození. Může jít o poranění kůže, působení horka či chladu, ale také o potíže vycházející z vnitřních orgánů. Poškozená tkáň začne uvolňovat různé chemické látky, takzvané mediátory, které předávají informaci o tom, že v těle došlo k problému.

Mezi důležité hráče patří prostaglandiny. Ty působí na nervová zakončení a spouštějí signál, který putuje přes míchu do mozku. Tam se bolest nejen registruje, ale také prožívá. Nejde tedy jen o „technický“ vjem. Bolest je propojená i s emocemi, a proto ji nevnímáme neutrálně, ale jako něco nepříjemného, čeho se chceme zbavit.

Z evolučního hlediska je to výhoda. Organismus, který uměl rozpoznat nebezpečí a včas reagovat, měl větší šanci přežít.

Od magických mastí k prvním receptům

Bolest a nemoc se objevují už v nejstarších písemných památkách. Ve starověkých civilizacích se ale často nevysvětlovaly biologicky, nýbrž nábožensky: jako trest, prokletí nebo zásah vyšších sil. Tomu odpovídala i léčba.

Například egyptský Ebersův papyrus, jeden z nejznámějších starověkých lékařských textů, obsahuje množství receptů na zažehnutí nejrůznějších potíží včetně bolesti. Směsi, které doporučuje, dnes působí až bizarně: například kosti z mečouna, masť z ústřice nebo semena dnes již vyhynulého stromu, vaření, roztráení, přikládání. Přesto šlo o důležitý krok – snahu bolest nějak systematicky uchopit a tlumit.

Zásadní posun přineslo až řecké prostředí a s ním Hippokratés. Ten odsunul stranou božské zásahy a zdůraznil pozorování, zkušenost a rozum. Neznamená to, že by tehdejší medicína byla v moderním smyslu vědecká, ale právě tady začíná tradice, ze které později vyroste medicína založená na důkazech.

Vrba: pradávny předchůdce aspirinu

Jedním z nejstarších prostředků proti bolesti byla vrba. Odvary z její kůry se používaly po staletí při horečce, zánětech i bolestech. Dlouho šlo prostě o přírodní prostředek, jeden z mnoha. Teprve novověká chemie z něj udělala něco, co už se podobalo skutečnému léku v dnešním smyslu – a stalo se jednou z nejslavnějších tablet v dějinách.

Na začátku 19. století se podařilo z vrby izolovat salicin. Později byla připravena kyselina salicylová, která už se dala vyrábět i chemicky v laboratoři. To byl velký krok kupředu: nebylo třeba zpracovávat obrovské množství rostlinného materiálu a lék bylo možné vyrábět ve větším.

Na začátku 19. století se podařilo z vrby izolovat salicin, později se objevila kyselina salicylová. To byl důležitý zlom: účinnou látkou už nebylo nutné jen pracně získávat z obrovského množství rostlinného materiálu, ale bylo možné ji vyrábět i chemicky. Jenže kyselina salicylová měla zásadní nevýhodu. Byla velmi dráždivá pro žaludek a trávicí trakt. Pomáhala proti bolesti, ale zároveň mohla způsobit další potíže.

Řešení přišlo v podobě acetylsalicylové kyseliny, známé jako aspirin. Ten se stal doslova záračným lékem své doby a dlouho byl používán téměř na všechno: bolesti hlavy, zubů, zad, horečky i revmatické potíže. Až čas ukázal, že ani tato „záračná“ tableta není bezproblémová. I aspirin může dráždit žaludek, a navíc ovlivňuje srážlivost krve. Dnes se proto často používá spíše v jiné roli – například jako lék snižující riziko tvorby krevních sraženin.

Jak přišel na scénu ibuprofen

Farmaceutický výzkum se ale nezastavil. Cílem bylo najít látku, která bude účinnější a přitom bezpečnější. A tak se postupně objevily další skupiny léků.

Velkým mezníkem byl ibuprofen, jeden z typických zástupců nesteroidních antirevmatik. Jeho účinek spočívá v tom, že zasahuje do zánětlivých procesů a brání tvorbě prostaglandinů. Když těchto mediátorů ubude, bolestivý signál se oslabí už na samém začátku, ještě než se přenesení dál do nervového systému.

Právě proto ibuprofen dobře funguje tam, kde je bolest spojená se zánětem – například u úrazů, bolesti zubů nebo některých typů bolesti pohybového aparátu. Oproti starším lékům představoval výrazný pokrok a rychle se stal jedním z nejběžnějších prostředků proti bolesti.

Ani tady však nejde o dokonalý lék. Jednorázové použití při běžné bolesti je přitom něco úplně jiného než pravidelné a dlouhodobé

polykání tablet – dlouhodobé užívání ibuprofenu může zatěžovat ledviny a problémy může působit i lidem se žaludečními vředy nebo citlivým trávením. To je ostatně opakující se motiv celých dějin analgetik: téměř každý nový lék se zpočátku tváří jako lepší řešení – a teprve čas ukáže, jaké má slabiny.

Paracetamol: známý lék s nečekanou minulostí

Další důležitou kapitolou je paracetamol. Dnes patří k nejrozšířenějším lékům proti bolesti a horečce, ale jeho cesta do praxe byla překvapivě dlouhá.

Už v 19. století vznikaly různé syntetické látky, které měly tlumit horečku a bolest. Některé se ukázaly jako účinné, ale měly vážné nežádoucí účinky – například jedna z látek, fenacetin, se používala velmi dlouho, než se přišlo na to, že může přispívat ke vzniku nádorů.

Paracetamol byl známý už dříve, ale na čas skončil stranou – věřilo se, že jako vedlejší účinek způsobuje methemoglobinémii a související tkáňovou hypoxii. Teprve další výzkum po více než 50 letech ukázal, že při správném použití může být bezpečný a účinný. V mnoha domácnostech se tak stal samozřejmostí a dnes ho známe například pod obchodními názvy jako Paralen nebo v angloamerickém prostředí jako Tylenol.

Záludnost paracetamolu spočívá v tom, že při běžném dávkování je velmi užitečný, ale při předávkování může těžce poškodit játra. A právě to z něj dělá jeden z nejnebezpečnějších „obyčejných“ léků v domácí lékárnice.

Opiáty: od makového mléka k heroinu

Zcela odlišnou skupinu tvoří opiáty. Ty lidstvo zná už tisíce let a jejich původ je v opiu, tedy v zaschlé šťávě z nezralých makovic. Opiové přípravky se používaly ve starověku, ve středověku i v novověku a po staletí patřily k hlavním prostředkům proti silné bolesti.

Na rozdíl od ibuprofenu nebo aspirinu nepůsobí hlavně v místě poškození tkáně, ale zasahují do přenosu bolesti v nervovém systému. Signál sice vznikne, ale dál se nepřenese tak, jak by měl. Proto dokážou tlumit velmi silnou bolest – a proto jsou v medicíně stále nenahraditelné.

Jenže právě tady se otevírá i jejich nejtemnější stránka. Účinnost je vykoupena vysokým rizikem vzniku závislosti. Historie opiátů je plná pokusů vyvinout látku, která bude „silná, ale bezpečná“. A právě tady se zrodil i jeden z největších farmaceutických omylů.

Heroin jako zázračný lék

Když byl z morfinu připraven diacetylmorfin, zdálo se, že medicína našla něco výjimečného. Nová látka byla uváděna jako skvělý prostředek, dokonce i proti kašli. Dnes ji známe pod jménem heroin.

To, co mělo být triumfem farmacie, se rychle změnilo v odstrašující příklad. Heroin se ukázal jako mimořádně návykový a jeho důsledky

byly natolik ničivé, že se z něj stal symbol selhání víry v „dokonalý“ lék. V tom je jeho příběh vlastně poučný i dnes: farmaceutický pokrok není přímka vedoucí stále vzhůru. Občas vede i přes velmi bolestivé omyly.

Dějiny bolesti nejsou jen dějinami medicíny

Přednáška připomněla i širší rozměr celého tématu. Opiáty nejsou jen kapitolou z dějin lékařství, ale i z dějin obchodu a politiky. Příkladem jsou opiové války v Číně, kde se z léčivé látky stala komodita s obrovskými ekonomickými a společenskými dopady.

To je dobré připomenutí, že léčba bolesti nikdy neexistuje ve vakuu. Vždycky je propojená s dobovým poznáním, ekonomikou, výrobou, marketingem i kulturou užívání léků. To, co považujeme za běžné a normální dnes, může za pár desetiletí působit stejně zvláště jako staroegyptská mast z papyru.

Když lék pomáhá – a zároveň ohrožuje

V závěrečné části přednášky Ngoc-Hung Hoang přešel od historie ke klinické praxi. Na konkrétním případě mladé sedmnáctileté pacientky ukázal, že běžné léky proti bolesti mohou být v nesprávném množství životu nebezpečné. Pacientka požíla velké množství paralenu, následovaly bolesti břicha, zvracení a akutní příjem do nemocnice – který po zásahu lékařů a medikaci skončil sice na jednotce intenzivní péče, ale ne fatálně.

Mezi lékem a jedem je velmi tenká hranice. Rozhodující je dávka. To, co při správném použití pomáhá, může při předávkování způsobit život ohrožující stav. U paracetamolu je nebezpečné právě poškození jater. Existuje sice léčba, která může účinek toxických metabolitů zvrátit nebo omezit, ale čas hraje zásadní roli.

Růžová tableta není samozřejmost

Možná právě to bylo hlavním poselstvím celé přednášky. Léky proti bolesti jsou obrovským přínosem moderní medicíny. Díky nim nemusíme snášet utrpení, které bylo pro předchozí generace samozřejmostí. Zároveň ale platí, že žádný z nich není dokonalý.

Aspirin může dráždit žaludek a ovlivňuje srážlivost krve. Ibuprofen není ideální pro ledviny ani pro pacienty se žaludečními potížemi. Paracetamol může při předávkování těžce poškodit játra. Opiáty jsou nenahraditelné u silné bolesti, ale nesou s sebou riziko závislosti.

Příběh léků proti bolesti je vlastně příběhem neustálého hledání kompromisu. Chceme něco, co bude účinné, rychlé, bezpečné a bez vedlejších účinků. Jenže takový ideální lék zatím neexistuje.

Ke každé běžné tabletě proti bolesti je ale potřeba přistupovat s respektem. Není to jen banální drobnost z domácí lékárníčky. Je za ní tisíciletý příběh lidské snahy přemoci bolest – a také dlouhá řada omylů, slepých cest i draze zaplacených zkušeností.

Záznam přednášky najdete zde: mensa.click/1o6.

Mensa World Journal

From the ExComm: New Shoes Bring Great Experience

Jo Sidebottom. Převzato z Mensa World Journal, č. 159, 4/26.

This is my first MWJ column as I'm new to ExComm. I've been a member of the British Mensa board for several years, and am currently Vice-Chair, but this is my first time as a NatRep – and as proxy for the British Mensa Chairman, I have a seat on ExComm. My new colleagues have made me very welcome (thanks!) but there is a lot to get up to speed on. We have a very busy agenda, mostly conducted remotely, but with one face-to-face meeting during the year, which this year was in late February in Madrid.

Although we had two very full days of meetings, we met up with some local Madrid members for dinner. Amongst the topics that we are focusing on is overseeing the IBD discussions and motions to set up a constitutional referendum later in the year, once the finer details have been agreed. The purpose is to propose a change to the Mensa International Constitution to permit the exclusion – within very clearly defined limits – of prospective members around whom there are serious safeguarding concerns.

If successful, this in turn will allow national Mensas to amend their constitutions accordingly. It's a serious issue because whilst it's essential we avoid opening the floodgates for national Mensas to turn down membership candidates on other grounds than IQ, nevertheless we have a very clear duty of care to protect younger and vulnerable members.

So, the precise wording is taking some time to refine. Please do look out for information on this later in the year, read the motions, and cast your vote.

Other topics we are addressing include staffing in the MIL office, strategic planning (using data from a SMAC survey), licensing, and ensuring compliance with legal requirements.

As the oldest – and still one of the largest – national Mensas – British Mensa faces a number of challenges around ageing and decreasing membership. However, we have renewed interest at the moment following our collaboration with a British TV channel on a show called Secret Genius, which aims to uncover Mensa-level IQs within the “ordinary” population – people who never suspected they might qualify – through participative tests and games designed in association with Mensa.

The programme is co-presented by a populist comedian who reflects the “ordinary” contestants and puts them at ease, and a lexicographer who is familiar to TV audiences from more intellectual programmes, to add some gravitas. So far, the programme has attracted very positive press coverage, has raised national interest in Mensa, and increased test bookings (using the newly available online Adaptive Test on our website). We are optimistic that it will continue to have a positive impact on attitudes to high IQ and the perception of Mensa.

Od válečných hrdinů k létajícím kryšám

Jelena Jarić. Převzato z Mensa World Journal, č. 159, 4/26. Přeložila Zuzana Kořínková.

Holubi jsou nedílnou součástí městské fauny a jen těžko si lze představit velké město, kde by se hejna holubů neprocházela po trávnících nebo neposedávala na stromech. Jejich soužití s člověkem sahá až do starověké Mezopotámie a Egypta před zhruba 5 000 lety. Patřili mezi první domestikované druhy ptáků a postupně byli využíváni jako potrava, domácí mazlíčci i poslové.

Jejich význam se odráží i v mýtech, legendách a náboženských textech, kde často symbolizují mír, božská poselství nebo spásu. S rozvojem moderních komunikačních technologií ve 20. století naše potřeba holubů rychle mizela, přesto zůstali po našem boku. Do jisté míry náhodou – jejich přirozené prostředí, tedy útesy a skalní římsy, totiž nápadně připomíná naše budovy a konstrukce. Dnes jsou ale často vnímány jako škůdci a obtížný hmyz, zvláště pokud vlastníte balkon. Pro druh, který jsme si kdysi ochočili, je to poněkud smutný osud.

Na jejich význam a služby, které lidem poskytli během světových válek, bychom však neměli zapomínat. Mnoho poštovních holubů bylo za svou službu na frontě vyznamenáno, včetně ocenění jako Dickin Medal nebo Medal of Bravery for Animals in Service. Někteří z vás možná znají příběhy holubů Cher Ami nebo G. I. Joe, kteří dokázali zachránit desítky vojáků navzdory zraněním a nepřátelské palbě. Můj osobní favorit ale tak hrdinské činy na kontě nemá.

Old Satchelback byl vycvičený poštovní holub sloužící u amerického Signal Corps během první světové války. Už během výcviku si jeho ošetřovatelé všimli, že je na poštovního holuba neobvykle pomalý – dokonce ho označili za „jednoho z nejlínějších ptáků v A.E.F.“. Dlouhé lety ho rychle unavovaly, a tak si často dělal přestávky a část trasy prostě docházel po zemi.

Jeho lenost vyvrcholila během mise na frontě u Vesle ve Francii v roce 1918, kdy spojenecké jednotky vytlačovaly německá vojska z oblasti za řekou Vesle. Podél řeky byly rozmístěny tři americké divize, které měly zabránit Němcům v jejím překročení. Z neznámého důvodu byl Old Satchelback vyslán s důležitou zprávou na velitelství. Jak se dalo čekat, brzy se unavil – a jakmile spatřil silnici, snesl se na ni.

Silnice však byla silně poškozená krátery po granátech, takže jí nebylo možné přejít pěšky. Normální holub by se znovu vznesl a překážku přeletěl. Old Satchelback ale zůstal na místě a počkal, až ženisté silnici opraví. Teprve potom se s napoleonskou suverenitou vydal dál. Inženýři byli tak ohromeni, že jeho chování hlásili dál.

Po této epizodě se jeho nadřízení rozhodli, že ho trvale „uzemní“ a ponechají v holubníku. Brzy si ale všimli, že jeho klidná povaha má uklidňující vliv na ostatní, nervózní a traumatizované holuby. Nakonec mu proto svěřili jiný úkol – doprovázet vystresované jedince zpět do holubníku, když se báli vrátit sami.

Old Satchelback nezachránil stovky životů jako Cher Ami. Nebyl nijak zvlášť rychlý ani spolehlivý. Vlastně sotva zvládal svou práci. Přesto dokázal něco jiného – přinášel radost svým velitelům a klid vystresovaným holubům.

Láska, logika a IQ: Jak inteligence ovlivňuje partnerské vztahy

Taryn Dryfhout. Převzato z Mensa World Journal, č. 159, 4/26. Přeložila Zuzana Kořínková

Po desetiletí je inteligence spojována s úspěchem ve vzdělání, kariéře i zdraví. Na stránkách Mensa World Journal jsem se jí už věnovala v souvislosti s prací, stárnutím, mateřstvím i dalšími oblastmi. Pokud ale jde o romantické vztahy, její role je mnohem méně jednoznačná. Tentokrát jsem se proto zaměřila na to, zda výzkum naznačuje, že být chytrý lásce pomáhá, komplikuje ji, nebo ji prostě jen proměňuje.

Výzkumy napříč několika desetiletími ukazují, že inteligence ovlivňuje, koho si vybíráme za partnera, jak spolu komunikujeme, jak zvládáme konflikty, a dokonce i to, jak bezpečné naše vztahy jsou. Zároveň ale vyplývá, že její vliv se vždy prolíná s kulturním kontextem, genderovými normami i emocionálním vývojem.

Inteligence a partnerské preference

Jednu z prvních systematických studií zaměřených na vztah inteligence a výběru partnera provedl v polovině 50. let Hugo Beigel. V New Yorku se ptal 916 mladých lidí, jaké vlastnosti u partnera považují za důležité. Přibližně dvě třetiny respondentů zmínily inteligenci nebo vzdělání – a to častěji muži, kteří cíleně zmiňovali inteligenci žen.

V kontextu doby to není překvapivé. Muži ve studii uváděli, že je vysoce inteligentní ženy mohou ohrožovat a že by manželství s nimi mohlo snižovat jejich status či autoritu. Zajímavé ale je, že zatímco mnoho mužů preferovalo partnerky méně inteligentní než oni sami, ženy naopak většinou nechtěly být „chytřejší“ než jejich partneři a častěji dávaly přednost mužům stejně nebo více inteligentním. To odráží tradiční očekávání spojená s mužským vedením a úspěchem.

Beigel dospěl k závěru, že tyto preference nejsou dány jen přitažlivostí, ale souvisejí i se sebevědomím a genderovými rolemi. Nejistější muži tak častěji vyhledávali partnerky, které vnímali jako intelektuálně slabší.

O téměř šedesát let později se podobné závěry objevily i v moderním kontextu. Jeden komentář z roku 2014 upozorňuje, že vysoce inteligentní ženy zůstávají častěji single, protože jsou vnímány jako zastrašující, příliš vážné nebo „náročné“. Podle tohoto pohledu někteří muži preferují partnerky, které budou na první místo stavět vztah, místo aby se soustředily na kariéru či ambice.

Výzkumy i mediální reflexe naznačují, že zatímco inteligence u mužů je vnímána jako žádoucí, u žen může být problematizována. Rostoucí vzdělanost a profesní úspěch žen tak může paradoxně zužovat jejich výběr partnerů a zvyšovat tlak na to, aby „slevily“. Text kritizuje stereotypy, které inteligentní ženy vykreslují jako méně ženské nebo méně atraktivní, a upozorňuje, že tyto dvojí standardy přetrvávají.

Inteligence, chování a stabilita vztahů

Novější výzkumy se zaměřují nejen na výběr partnera, ale i na to, jak inteligence ovlivňuje chování ve vztahu. Studie z roku 2025 z Oakland University ukázala, že muži s vyšší obecnou inteligencí mají menší tendenci k manipulativnímu, nátlakovému či agresivnímu chování.

Chytřejší muži uváděli méně urážek, menší sexuální tlak i nižší potřebu kontroly. Zároveň vykazovali vyšší emoční investici a závazek vůči vztahu. To naznačuje, že kognitivní schopnosti mohou podporovat regulaci emocí, kontrolu impulzů i konstruktivní řešení konfliktů.

Autoři studie však upozorňují, že inteligence sama o sobě nezaručuje zralost ani laskavost. Výsledky jsou korelační a vycházejí ze sebehodnocení respondentů. Inteligence tedy spíše snižuje riziko problémového chování, než aby je zcela vylučovala, a vždy působí v kombinaci s osobností, hodnotami a sociálním kontextem.

Velké populační studie navíc ukazují, že inteligence souvisí i se stabilitou vztahů. Finská studie zahrnující téměř 200 000 mužů zjistila, že vyšší inteligence zvyšuje pravděpodobnost uzavření manželství i jeho udržení – a to i po zohlednění příjmu a sociálního statusu. Materiální faktory, jako vlastnictví novějšího auta, sice hrály roli, ale inteligence zůstala významným prediktorem. Vysvětlení může být jak evoluční, tak praktické: lidé s lepšími schopnostmi uvažování a komunikace mohou lépe vyjadřovat emoce, řešit konflikty a udržovat dlouhodobé vztahy. Inteligence tak funguje spíše jako každodenní „vztahový nástroj“ než jen statusový symbol.

Jsou vysoce inteligentní lidé v lásce méně šťastní?

Často se objevuje stereotyp, že inteligentnější lidé jsou méně spokojeni a neklidnější – jak v životě, tak ve vztazích. Nizozemská studie z roku 2017 vedená Pieterneel Dijkstra tuto představu testovala porovnáním členů Mensy s kontrolní skupinou.

Výzkum neodhalil žádný rozdíl v celkové spokojenosti ve vztazích mezi nadanými a nenadanými účastníky. Členové Mensy sice častěji volili vyhýbání se konfliktu místo kompromisu, ale kvalitu vztahu to neovlivňovalo – pravděpodobně proto, že si častěji vybírali partnery s podobnými hodnotami a zájmy.

Nadaní účastníci také vykazovali o něco vyšší míru nejisté vazby, zejména strachu z opuštění, to se však výrazně nepromítlo do celkové spokojenosti. Studie tak naznačuje, že vysoká inteligence sama o sobě nevede k nešťastným vztahům a její případné nevýhody mohou být vyváženy kompatibilitou partnerů.

Závěr

Napříč sedmdesátí lety výzkumu se objevuje několik konzistentních vzorců. Inteligence ovlivňuje, koho si vybíráme, jak ve vztazích funguje moc a status, jak zvládáme konflikty i jak stabilní naše vztahy jsou.

Vyšší kognitivní schopnosti mohou podporovat regulaci emocí, komunikaci i dlouhodobý závazek. Naopak nízké sebevědomí a rigidní genderové normy mohou zkreslovat, jak je inteligence vnímána a oceňována.

Zároveň ale platí, že inteligence sama o sobě nestačí. Stejně důležitou roli hrají emoční dovednosti, empatie, kulturní kontext i osobní zkušenosti. Od studií z poloviny 20. století přes současné debaty o inteligentních ženách až po moderní výzkum násilí, stability a spokojenosti se ukazuje komplexní obraz.

Inteligence může přispívat ke zdravějším, bezpečnějším a trvalejším vztahům – zejména díky lepší komunikaci a seberegulaci. Zároveň se ale může stát zdrojem napětí, pokud je filtrována skrze nejistoty, stereotypy nebo nepromyšlená očekávání.

Být chytrý poskytuje nástroje pro kvalitní vztahy. Nezaručuje však, že s nimi budeme zacházet dobře.

V ČEM JE ELEKTROAUTO LEPŠÍ A V ČEM HORŠÍ?

Vladimír Kutálek

Jsem sice majitelem spalovacího auta (důvody viz články mensa.click/10e – zjednodušeně najedeme kolem 5–6 Mm ročně), nicméně zvažuji i jiné možnosti. V diskuzích se často jítří emoce a opakují se mýty, které zbytečně odrazují. Každé auto má své výhody i nevýhody a elektroauto není výjimkou.

Pojďme se na ně podívat a ukázat, co je na nich pravdy či ne – pohledem člověka, který jezdí pravidelně různými spalovacími vozy (jak krátké, tak delší jízdy) a absolvoval i několik jízd v elektro autech jako řidič.

Jaké je neekologičtější vozidlo? Veřejné.

První mýtus je, že elektroauto je „ekologické“. Ať už spalovací auto, nebo elektroauto, každé má jednorázové náklady na výrobu, určité riziko nehody a poruchy (čím více systémů, tím spíše větší riziko poruchy – a bohužel novější auta jich mají více, mimo jiné kvůli regulaci, která mnoho systémů stanovila jako povinné) a má nějaké emise.

Obecně platí: čím méně kilometrů najezdíte, tím lépe – bez ohledu na typ motoru. Nájezd kilometrů se pojí nejen s emisemi výfukových plynů (CO – oxid uhličitý, CO – oxid uhelnatý, NOx – oxidy dusíku, HC – nespálené uhlovodíky), ale také s náklady na energii, otěrem pneumatik a brzd, již zmíněným rizikem dopravních nehod a záborem veřejného prostoru mimo vaše bydliště, ať už pro parkování, nebo samotnou jízdu.

Protože jsou elektroauta v průměru těžší, vzniká více otěru z pneumatik (mikroplastů) než u spalováků. Naopak díky rekuperaci vzniká méně otěru z brzd než u stejně těžkého spalovacího auta.

Carsharing tento problém částečně řeší (výrobu, zábor veřejného prostoru i fakt, že díky vyššímu nájezdu mají auta kratší časovou životnost, a tedy jsou v průměru novější s menšími lokálními emisemi). Nicméně neekologičtější „auto“ je žádné auto nevlastnit a využívat veřejnou dopravu (pokud možno ne letadlo nebo běžnou loď), kolo nebo chůzi.

Tolik k mýtu, jak je elektroauto ekologické – je sice ekologičtější, ale to neznamená, že je ekologické s ním jezdit zbytečně.

Pokud tedy hledáte neekologičtější „vozidlo“ z hlediska ujetého kilometru a pořizovacích nákladů, dva se hádají (spalovací vs. elektro), třetí se směje: chůze, kolo a ve většině případů veřejná doprava.

Celkovým vítězem může být kombinace veřejné dopravy a nějakého přibližovadla – například vlaku a elektrokoloběžky, kterou lze snadno složit a použít jak na první, tak na poslední úsek cesty.

V čem jsou elektroauta ekologičtější?

Elektroauta nejsou ekologičtější ve výrobě (nejlepší je používat již vyrobená auta nebo je sdílet, byť spalovací), ani nejsou ekologičtější vůči chůzi, kolu či veřejné dopravě.

Jsou ale ekologičtější z hlediska množství energie potřebné na ujetí kilometru. I přes ztráty při výrobě, přenosu, nabíjení

a vybíjení elektřiny je efektivnější vyrábět energii ve velkých elektrárnách než ji vytvářet přímo v autě spalovacím (méně účinná přeměna energie).

Z hlediska městského prostředí je pak klíčové, že elektroauta mají nižší lokální emise. Lidé preferují přesun emisí z ulic měst k elektrárnám, kde dávají smysl velké a účinné systémy na čištění spalin (úspory z rozsahu, menší omezení hmotností apod.). Ve spalovacím autě takto kvalitní systémy nikdy nebudou – kvůli ceně i hmotnosti.

Pokud elektroauto dobíjíme z fotovoltaiky, kde emise vznikají „jen“ při výrobě, a navíc se naučíme nabíjet v době přebytků energie, ekologický přínos se dále zvyšuje.

Bohužel k tomu zatím nejsme příliš motivováni – cena elektřiny bývá stejná bez ohledu na situaci v síti. Vlastníci FVE jsou na tom lépe.

A pozor na Jevonsův paradox – zvýšení efektivity může vést k vyšší celkové spotřebě. Zvláště ti, kdo jezdí „zadarmo“ díky FVE, by na to měli myslet.

V čem jsou elektroauta nedůležitě odlišná

U spalovacích aut řešíte palivo (oktany, kvalitu, dodavatele). U elektroauta kvalitu elektřiny neřešíte – pokud máte vlastní FVE, jste vlastně sami sobě dodavatelem.

V praxi ale můžete řešit tarify, zásuvky nebo nabíjecí standardy.

U spalovacích aut se někdy nedoporučuje jezdit nádrž úplně na doraz (usazeniny). U elektroaut není vhodné často vybíjet baterii do nuly nebo ji dlouhodobě nechávat plně nabitou – i když moderní elektronika tyto věci do značné míry řeší.

V čem jsou elektroauta uživatelsky příjemná?

Spalovací auta se mezi sebou velmi liší – od trabanta přes octavii po Rolls-Royce (doplňte si své značky a příklady) –, protože se velmi liší i to, jak je využíváme, co od nich chceme, a taky kdy vznikla, co bylo tehdy standardní, co povinné, co oceníme a co ne. Podobně se liší i elektroauta mezi sebou. Tedy ani ne každé elektroauto umožňuje vše to, co níže zmíním.

Způsob „tankování“

Zvláště na venkově nemusíte jet i mnoho kilometrů k nejbližší benzínce nebo plánovat cestu tak, abyste jednou za čas kolem benzínky jeli a tam ztratili x minut času. Nemusíte nabíjet do plna. Na rozdíl od benzínky totiž rychlost „tankování“ není rovnoměrná, ale čím vybitější baterie, tím rychlejší nabíjení. Prostě dojedete domů, na oběd, na nákup nebo do práce, začnete nabíjet a jdete si po svých. A až potřebujete odjet, nabíjení přerušíte. Moderní baterie s přerušováním problém nemají, spíše naopak.

Pokud máte možnost dobíjení doma, pro většinu cest vlastně nikde jinde dobíjet nemusíte. Běžně dostupný dojezd 300 km vám stačí na drtivou většinu cest do zaměstnání, obchodů, na úřady nebo na výlety kolem domova či během dovolené. Současná realita je taková, že mnozí ani nenabíjejí každý den, protože mnoha lidem by na většinu cest stačil dojezd pár desítek kilometrů denně. Běžný dojezd je kolem 300 km, ale pokud potřebujete více, lze si koupit elektroauto, které má dojezd jako spalovák.

Elektřina je téměř všude. Můžete dobíjet doma, u obchodů, u úřadů, na ulici, na ubytování i přes běžnou elektrickou zásuvku. Že to trvá i hodiny? Ano, ale na rozdíl od benzínky během nabíjení nemusíte čekat. A cenu dobíjení si můžete snížit pomalejším dobíjením, nebo si naopak připlatit za rychlejší dobíjení, když spěcháte. A párkrát do roka (a počet takových situací se spíše zvyšuje) můžete dobíjet skoro zdarma, nebo dokonce tak, že vám dodavatel za spotřebování energie

platí – přispíváte totiž k tomu, aby v některých obdobích nebylo v síti příliš elektřiny. Nic není zadarmo; k tomu potřebujete průběhové měření, což nepřímo znamená vyšší paušální platbu za elektřinu.

S tím se pojí i to, že si v zimě můžete kromě dobíjení auto předeřhát, takže neškrábete skla, nemrznete prvních pár kilometrů cesty, ale nastupujete do vyhřátého auta třeba jen v triku. A na rozdíl od spalovacího tím v žádném případě neporušujete zákon 361/2000 Sb. (§ 7 odst. 1 písm. b): „Řidič nesmí ... obtěžovat ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích ani jiné osoby zejména ... zbytečným ponecháním motoru stojícího vozidla v chodu.“

Jízda: akcelerace, tichost

Pokud nejezdíte zrovna ve spalovacím sportáku anebo si naopak nekoupíte levné elektroauto, pak velmi příjemnou vlastností elektroauta je pro mnohé zábavnější a pohodlnější jízda. Nadprůměrná akcelerace: pokud potřebujete předjíždět nebo vyjet prudší kopec, prostě tomu šlápněte na plyn. Záběr to má navíc plynulejší, takže jet pomalu do kopce po hrozné cestě je snadnější a pohodlnější – nemluvě o tom, že není nutné řadit, ať už ručně, nebo automaticem, když je potřebná rychlost příliš pomalá na druhý či třetí rychlostní stupeň a příliš vysoká na první či druhý.

O tom, že výkon a jinak nepříliš atraktivní vyšší hmotnost se občas mohou hodit, by mohl vyprávět i řidič nákladáku, kterému pomohlo elektroauto.

Navíc elektroauto je tišší než většina spalováků. Zvláště citlivější lidé nebo lidé, kteří si chtějí během jízdy povídat, ocení tichý provoz elektroauta. Tedy kromě umělého povinného a dost nepříjemného pištění elektroauta (i hybridu) při nízkých rychlostech.

Ekonomie

Ano, elektroauto je dražší, částečně kvůli baterce, částečně kvůli tomu, že čím novější auto, tím více má povinných systémů. Dále dražší auto znamená dražší havarijní pojištění. Vyšší výkon elektroaut pak může znamenat i dražší povinné ručení. Ceny ojetin jsou podobně různorodé jako u spalováků a podobně náročné na kontrolu – jen vám znalost typických problémů spalováků je téměř k ničemu, potřebujete nové znalosti.

Servis auta je jednodušší (protože neobsahuje komplikované věci jako převodovka a spalovací motor), nicméně cenově to zatím není žádná sláva – hodinová sazba je vyšší, částečně kvůli nutné certifikaci. Takže jste mnohdy na podobné částce za servis jako u spalováku.

Proč si tedy lidé elektroauto pořízují? Pokud někdo najede autem hodně kilometrů a aspoň částečně nabíjí za rozumnou cenu – doma, v práci nebo při nákupu –, prostě mu ujetý kilometr vyjde levněji. Pokud má doma FVE, kterou dokáže využít pro nabíjení elektroauta, posouvá

se výhodnost elektroauta i k nižším nájezdům, respektive při velkém nájezdu je výhodnost elektroauta zásadní.

Jak moc levnější? Rozdíly cen jsou ještě vyšší než u spalováku. Záleží na tom, jestli koupíte nové auto, nebo vám stačí ojeté elektroauto. Jestli a jak moc se vyhýbáte drahým dobíječkám (třeba těm na dálnici, podobně jako u spalováku), jak rychle dobijíte (rychlejší dobíjení znamená vyšší nároky na síť, které zaplatíte), jak levného si najdete dodavatele a jeho produkt (podobně jako u telefonování jsou rozdíly obří v závislosti na paušálu a objemu). Jestli a v jaké míře využíváte svou či spřízněnou FVE. Nebo jestli najdete dobíjení zdarma (dříve běžné, nyní vzácnější, ale stále možné).

Aneb podle toho, jak moc chcete, aby elektroauto bylo levné, nebo naopak drahé, vždy najdete kombinaci parametrů tak, aby vám vyšlo to, co chcete. Například v Brně Teplárny nabízejí kWh za 8,3 Kč (13 Kč bez registrace) a uvádějí cenu provozu elektroauta Renault Zoe 0,9 Kč/km.

Jeden tip: rozhlížejte se po cenách tam, kde jste, a kolik tam stojí dobíjení. Zajímejte se o možnosti dobíjení u svého zaměstnavatele, u svého ubytovatele, u svého dodavatele energií. Zajímejte se o sazbu D27d pro svůj dům – dvoutarifní sazbu, která běží v nízkém tarifu po dobu 8 hodin denně někdy v době od 18 hodin do 8 hodin, rozdělených maximálně na dvě doby. Zajímejte se o FVE. Až přijde čas na výměnu auta (ideálně až to stávající bude naprosto nepoužitelné), ať máte realističtější odhad, za kolik vy sami budete jezdit s elektroautem.

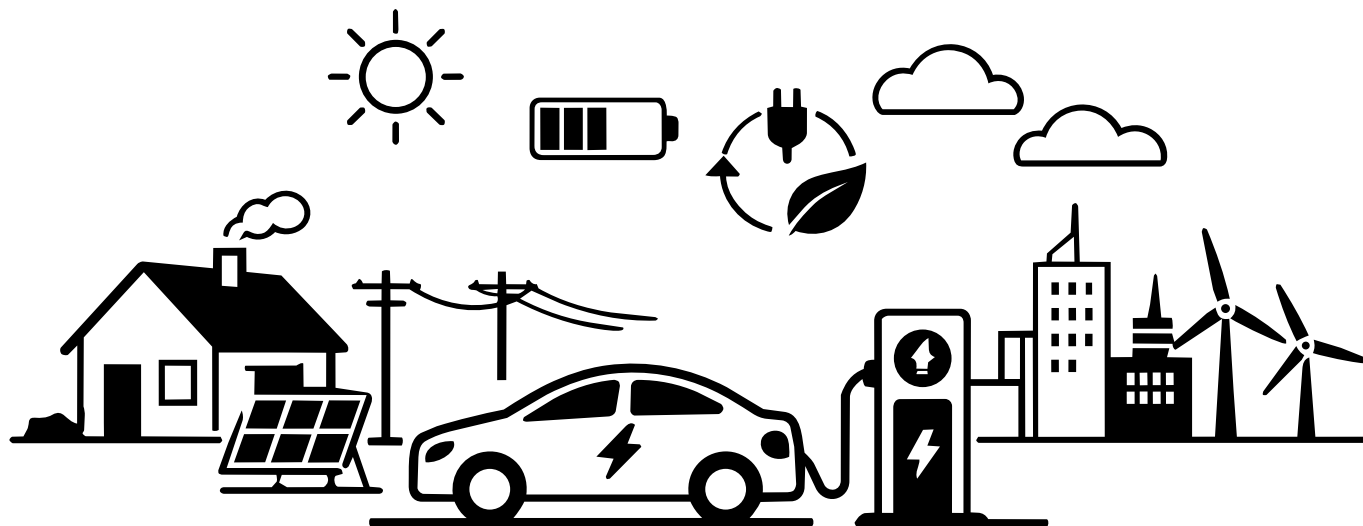
Baterka na cestách

Modernější elektroauta mají často výhodu v tom, že je to vlastně baterka na kolečkách. Baterii v autě lze využít jako přídatnou baterii pro dům: nabíjet do ní levnou energii, prodávat z ní v době drahé elektřiny, čerpat z ní pro vlastní potřebu v době drahé elektřiny nebo v době výpadku proudu.

Kamkoliv, kam dojedete autem, máte možnost tuto baterii využít jako zdroj elektřiny: při kemповání, provozu a dobíjení jiných zařízení. I když skončíte v nějaké koloně, většinou na tom budete lépe než ve spalováku – větší baterka se hodí. V extrémním případě spalováku dovezou palivo v kanystru, vám v powerbance. A nabití prázdné baterky na pár kilometrů k nejbližší nabíječce může být rychlé; možná vám na to bude stačit čas potřebný k vyplnění byrokracie.

Samořizení

Zatím je to stále spíš v plenkách, v přechodových stavech, ale jakmile bude kompletní samořizení, nejen pro mě to bude vážný důvod změnit auto – nebo naopak důvod už auto nemít, pokud to bude znamenat výrazné zlevnění taxislužeb a carsharingu. Kdo ví. Mít možnost místo řízení se kochat. Místo hledání parkování ve městech to nechat na automatické.

Od začátku letošního roku navíc konečně existuje i podpora v legislativě.

Aktuálně to ještě není důvod, ale pro budoucnost to bude dost značná změna. Pro mě to zní dost lákavě – u mě by se projevil Jevonsův paradox, popojíždění v kolonách a hledání parkovacího místa by bylo do značné míry neutralizováno.

Elektroautem na dovolenou?

Často v diskuzích čtu námitku, že do Chorvatska by elektroautem nejeli, protože by se doba jízdy protáhla. Zaprvé velmi záleží na tom, kdo a jak jede. S přáteli-řidiči dáte Chorvatsko nonstop přes noc jen s jednou krátkou přestávkou na natankování a vystřídání řidiče. Rodina s dětmi to může zvládnout taky na podobný počet zastávek, protože když děti usnou, není radno zastavovat a riskovat jejich probuzení. Ale taky se z toho může stát zastavování co chvíli kvůli hladu, žízni nebo WC. Jiní si kvůli dětem, kolonám nebo prostě proto, že nechťejí jet v noci, dají zastavení na den dva po cestě, například ve Slovinsku.

Můžete tankovat draze na dálnici nebo si najít levné benzínky hned u sjezdu z dálnice. A podobně je to s elektroautem. Tedy pro mnohé lidi se cesta na dovolenou elektroautem nebude lišit, u některých to bude znamenat, že změni režim cesty, ale nebude jim to vadit. Jiným to vadit bude, ale elektroauto si i tak pořídí, protože u nich zvítězí jiné výhody, například cena za kilometr jízdy. A jiní si ho nepořídí.

Osobně se mi zdá jízda spalovákem stále pohodlnější, nicméně ne nijak výrazně. Až budu mít elektroauto, budu si užívat jeho vlastnosti – pohodlí, ticho, zrychlení, levnější provoz –, zvlášť když bude možné si v ceně ubytování (z přípojky elektřiny) dobít i auto.

Mají být elektroauta podporována?

Za mě ne. Z vícero důvodů. Zaprvé: to, co se lidem cpe, se vlastně dehonestuje. Dehonestuje se to tím, že když se to musí podporovat, tak to asi není dost dobré samo o sobě. Dále zafunguje opozice podvědomí. Výsledkem je stav, kdy elektroauto lidé odmítají jen na základě něčeho, co někde četli, přitom nikdy v elektroautě nesešli, natož aby ho byt krátce řídili. Natož aby ho delší dobu provozovali a překonali první odpor k čemukoliv novému či jinému. Nebo to vzdali, protože staré návyky jsou jim k ničemu, nebo dokonce kontraproduktivní, a potřebovali by se naučit nové a využívat výhod. Nebo potřebovali rychle nahradit zničené auto, ze setrvačnosti koupili opět spalovák (nebo ho koupili rychle, než ho zakážou – i toto je důsledek neuvážené regulace) a teď si sami sobě své rozhodnutí obhajují.

Dalším důvodem je to, že ty podpory jsou nesystémové a zhoršují problémy jinde. Zdarma parkování v Praze i jiných městech nebo parkování se slevou: veřejný prostor je drahý, má mnoho potenciálních použití, a běžné sazby parkování vůbec neodpovídají tomu, jak drahý ten prostor je, zvlášť v centrech měst. Navíc ceny parkovného neodpovídají poptávce. Na mnoha místech je v některých obdobích vyšší poptávka, ale cena je stejná jako jindy. Zvýhodňují se rezidenti, kteří často parkují mnoho hodin nečinná auta, a přitom mají víc možností si zřídit či zařídit parkovací místo než ti, kteří přijedou nakoupit nebo poskytnout službu (například řemeslníci). Elektroauto zabírá prostor podobný jako spalovací auto, není důvod, aby mělo podporu, a vlastně tak dále zhoršovalo problémy s parkováním.

Na druhou stranu si dovedu představit, že to u někoho mohlo hrát roli v tom, jestli si pořídí elektroauto, nebo spalovák. Pro ty, kteří se pohybují v Praze, mohlo hrát bezplatné parkování, které se postupně omezuje. Ono se sice jedná jen o několik desítek korun denně, ale ono se to nasčítá, a navíc to bylo bez rizika pokuty a bez časových zdržení při kupování parkovného. Podpora je tedy riziková i pro příjemce – kdykoliv může být zrušena a návratnost je náhle jinde.

Podpora ve formě dálničního poplatku zdarma je méně kontraproduktivní. Nevidím v ní smysl, ale ani mě nepohoršuje. Zároveň si ale nemyslím, že by hrála nějakou významnou roli při pořizování elektroauta (tisíce korun ročně versus statisíce až miliony za nové auto). A obecnější problém je v tom, že máme časový poplatek za použití dálnice a je jedno, jestli člověk párkrát ujede pár kilometrů po dálnici, nebo po celý rok jezdí denně trasu Praha–Ostrava. Dále máme denní dálniční známku,

Dále tu máme implicitní podporu ve formě toho, že existuje spotřební daň na paliva, ale neexistuje spotřební daň na elektřinu jako palivo. Na Islandu to vyřešili tak, že mají ekodaň na fosilní paliva a pak daň za každý ujetý kilometr v závislosti na typu vozidla. Otázkou je, zda je to platba za externality, jako je otěr pneumatik (těžko vyčíslitelné), nebo spíš způsob, jak vybrat peníze do státního rozpočtu.

Dále za zahraničí – a české zákony toto umožňují zavést i v ČR – existuje poplatek za vjezd do měst nebo rovnou zákaz „neekologických“ vozidel. Tady vidím problém v tom, že problém není samotný vjezd, ale počet ujetých kilometrů ve městě. Proč má platit stejně někdo, kdo vjede do města na návštěvu, jako někdo, kdo po městě rozvází nebo taxikář? A ještě hůř: proč má platit ten, kdo ujede svým veteránem pár kilometrů, zatímco spalovací auto, které po městě rozvází nebo taxikář, neplatí nic, a přitom emisí celkově vyprodukuje výrazně víc?

Za mě: pokud nějak podporovat elektroauta, tak v tom, v čem opravdu jsou ekologičtější. A jediné, co to je beze sporu, jsou lokální emise ve městech. Jenže to znamená zpoplatnit zbývající auta, která lokální emise vytvářejí – ale ne paušálně, nýbrž podle počtu kilometrů. Aby taxikáři, rozvázkové služby a veřejná doprava byli přiměřené (dle nájezdu) tlačeni do vozidel, která těch emisí dělají méně. Ale ne likvidačně, ne nespravedlivě – prostě pokud najedou málo, ať klidně jezdí veteránem. Ideální by byl systém městského mytí.

A co hybridní auta?

Ekologie hybridních aut závisí na jejich použití. Může být horší než u odpovídajícího spalovacího auta, ale může být i výrazně lepší. Jsou dražší na výrobu i provoz, rizikovější (kombinují vyšší pravděpodobnost hoření spalovacích aut s vyšší náročností hašení elektroaut), poruchovější (více systémů) a náročnější na údržbu (opět více systémů). Na druhou stranu mohou být pro někoho vhodným kompromisem.

Kolem elektroaut je spousta emocí (nedívám se tomu, opozice podvědomí funguje, nedůvěra vůči státu a EU je vysoká). Tento článek měl za úkol popsat pohled člověka, který sice nesouhlasí s podporou elektroaut, zákazem výroby spalovacích aut a různými regulacemi, jezdí z důvodu malého nájezdu už téměř veteránem (a malý nájezd mám kvůli tomu, že si uvědomuji, že jakékoliv auto není ekologické, a většinu potenciálních cest absolvuji jinak: noulou – online komunikací, chůzí, kolem, veřejnou dopravou), ale na druhou stranu je příznivcem elektroaut a několikrát různá elektroauta řídil.

Nezavrhujte elektroauto jen proto, že je vnucováno a že kolem něj panuje plno nesmyslů a mýtů. Rozhodněte se sami, překonejte strach z nového i lenost učit se něco nového – mnohým se elektroauto může značně vyplatit. A většina z nás uvítá čistší vzduch ve městech, zvlášť v zimních měsících, kdy je obvyklým zlozvykem při čištění auta mít nastartováno.

HOnza Koudelka

Bystřilna: Falešní přátelé

V jazykovědě se termínem falešní přátelé označují zrádná slova nebo slovní spojení, která v různých jazycích znějí stejně či podobně, ale mají různé významy. Nejzrádnější jsou tzv. mezijazyková homonyma, která opravdu znějí nebo se píší zcela stejně. Schválně, která bezpečně odhalíte a která vás zradí?

Níže najdete nalevo seznam cizích slov, která ve stejné podobě existují i v českém jazyce. Napravo jsou jejich české významy, ale jiném pořadí. Vaším úkolem je každému cizímu slovu nalevo přiřadit jeho správný český překlad napravo. Nad nimi jako nápovědu najdete použité jazyky spolu s počtem slov, která jsou v daném jazyce v seznamu nalevo uvedena.

Angličtina (5), bulharština (3), chorvatština (8), itaština (1), makedonština (1), ukrajinština (2)

1	brzo
2	buchta
3	den
4	firma
5	host
6	hrana
7	kreveta
8	lid
9	list
10	listopad
11	luk
12	napravo
13	post
14	pozor
15	rok
16	slovo
17	stan
18	veselka
19	voliti
20	žiletka

	byt
	cibule
	divadlo
	duha
	hostitel
	jídlo
	lhůta
	milovat
	písmeno
	podpis
	postele
	příspěvek
	rovně
	rychle
	říjen
	seznam
	skryš
	vesta
	víko
	zátoka

Polština (8), ruština (4), slovenština (3), slovinština (4), rumunština (1)

1	bydlo
2	čerstvý
3	droga
4	chudý
5	kaditi
6	kantor
7	kapusta
8	moč
9	otrok
10	perdele
11	plot
12	rodina
13	sklep
14	statek
15	stávka
16	stolec
17	šukat
18	vor
19	zrak
20	život

	břicho
	cesta
	dítě
	hledat
	hubený
	kouřit
	lod'
	obchod
	oschlý
	sázka
	síla
	skot
	směnárna
	vlast
	vor
	výkal
	vzduch
	záclony
	zelí
	zloděj

B ZSMHL SK

Z následujících slov a slovních spojení byly odstraněny samohlásky a přidány, ubrány nebo přemístěny mezery. Odhalte, co shluky souhlásek označují. Rozdělení do skupin přitom není náhodné – mají vždy něco společného.

I.	III.	V.	VII.
CS Ř	V	SB LTR L WN V	GRT NV N
K RL	GT T	FLR DL CR V	KN FT V N
V VD	ČP K	PT ND RSL V	BLN ŠRV N
K NŽ	M RX	BLT RX LST RRG V	PŠ RV N
MRK Z	HV LČ KB RV SK	MLL WSL V	RD KC
HRB	RD N	LV NDLB RWN V	KRM LZC
V KMT	HN KMCH	NM FDRT NK S V	TMP RV N
BRN	KR L	CHCH NG V	FLM BV N
R TR	ZMN	BTL DB GS HT V	ZN
ZMN	FRD RCHG SS	MLL CN TBLL STRD V	G RLV N
V LD K	JR MRR BN	DL RSM BRDG V	RS TV N
II.	IV.	VI.	
DRN	S TDNTS KPČ Ť	KS LNC TRNV	
MČNK	KF L	FRM LD HD	
GR NTVJBL K	MRG T	VT RL	
VK D	LDVK ŠTN	SD	
STRŽ N	LNT LK	CT	
NN S	H ŠLR K	Č PVK	
NGR ŠT	PDR	TL N	
K LMN TNK	HRL K	GLC RN	
LMT K	NT PRL	R JS KP LN	
RBZ	TLS K	CTN	
KK	V LNK	M ČV N	

Nápověda:
cukrovinky, gastronomické techniky, Karlové, ovoce, šlechtické tituly, triviální názvy chemických sloučenin, ženské postavy z Harryho Pottera

Kontakty

Redakce: redakce@mensa.cz

Šéfredaktorka: Zuzana Kořínková, zuzana.korinkova@mensa.cz, 776288979

Redakční rada: Jana Unruhová, Jan Pokorný; rr@mensa.cz

Administrativa: Zuzana Poláková, 770 177926, sekretarka@mensa.cz

Další kontakty najdete na mensa.cz/kontakty.

Časopis Mensy Česko „Mensa“ je elektronický měsíčník. Číslo 4/2026 (duben), ročník XXXIII, vychází 1. dubna 2026. **Uzávěrka květnového čísla je 5. 4. 2026 a červnového 3. 5. 2026.**

Časopis připravuje redakce časopisu Mensa, zveřejnění a nezveřejnění příspěvků podléhá schválení redakční radou. **Příspěvky, připomínky a dotazy prosím zasílejte na adresu redakce@mensa.cz.** Redakce si vyhrazuje právo články v případě potřeby upravit nebo zkrátit.

Články v časopise představují díla, názory, myšlenky nebo nabídky jednotlivých autorů a nemusejí vyjadřovat postoje jiných mensanů ani orgánů Mensy Česko, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah tohoto časopisu může být volně přebírán všemi ostatními publikacemi Mensy za předpokladu uvedení zdroje, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah publikovaný na magazin.mensa.cz je šířen pod licencí Creative Commons.

Aktuální číslo časopisu je k dispozici v elektronické podobě na webu magazin.mensa.cz. Archiv všech čísel, včetně časopisů Mensy International, naleznete na intranetu Mensy intranet.mensa.cz.

Vydavatel: Mensa Česko, Španielova 1111, 163 00 Praha 6; **Grafika:** Ateliér Falátek, s.r.o., Prokopova 2219/19, Jižní Předměstí, 301 00 Plzeň; **ISSN** 1211-8877; Evidence periodického tisku MK ČR E 22252; © Mensa České republiky, 2026.

Na tomto čísle se podíleli: Taryn Dryfhout, Marcela Fatrová, Radek Hřivňacký, Jelena Jarić, Zuzana Kořínková, Honza Koudelka, Petr Mazal, Šárka Kozáková Pechandová, Jan Pokorný, Zuzana Poláková, Jo Sidebottom, Jana Unruhová, Kateřina Vágnerová, Sebastien Zikmund.